

Ana-Maria RADU-POP
Monica HUȚANU
(Universitatea de Vest
din Timișoara/ Universitatea
din Belgrad/ Institutul Limbii
Române)

De la LOL la L2: memele în predarea limbii române ca limbă străină

Abstract: (From LOL to L2: Memes in Teaching Romanian as a Foreign Language) The article explores several ways in which memes can be used to support the development of the communication competence in Romanian as a foreign language. Combining repeated and easily understandable images with short and suggestive texts, memes offer authentic and contextualized multimodal material that can be analyzed not only from a linguistic but also from a cultural perspective. The article offers several suggestions for integrating memes into teaching activities to introduce or reinforce vocabulary or grammatical structures, as well as to develop pragmatic and intercultural competence. Finally, we highlight some challenges and limitations of using memes in teaching Romanian as a foreign language.

Keywords: *Romanian as a foreign language, memes, multimodality, humour, digital discourse.*

Rezumat: Lucrarea de față explorează câteva modalități prin care memele pot fi utilizate pentru a sprijini dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română ca limbă străină. Combinând imagini repetate și ușor de înțeles cu texte scurte și sugestive, memele oferă un material multimodal autentic și contextualizat, care poate fi analizat nu doar din perspectivă lingvistică, ci și culturală. Articolul oferă câteva sugestii prin care memele pot fi integrate în activități didactice pentru a introduce sau consolida vocabularul sau structurile gramaticale, dar și pentru a dezvolta competențele pragmatice și interculturale. În final, evidențiem câteva provocări și limitări ale folosirii memelor în predarea limbii române ca limbă străină.

Cuvinte-cheie: *româna ca limbă străină, meme, multimodalitate, umor, discurs digital.*

1. Introducere

În predare și mai ales în predarea unei limbi străine, umorul este astăzi tot mai recunoscut ca fiind un instrument pedagogic valoros, ale cărui avantaje decurg din efectele sale benefice asupra procesului de învățare. Deseori, după cum remarcă în mod inspirat R. L. Garner, un „ha-ha” în clasă poate contribui la un „aha” al studentului (Garner 2006, 180).

Analizând 40 de ani de studii și cercetări privind folosirea umorului în predare, John A. Banas, Norah Dunbar, Dariela Rodriguez și Shr-Jie Liu trec în revistă și examinează câteva funcții și efecte ale acestuia. Astfel, cercetările au arătat că, în

context educațional, umorul poate ajuta la consolidarea sentimentului de unitate în cadrul grupului (în clasă), prin crearea unui mediu de învățare plăcut, dar, în același timp, umorul poate funcționa și ca un mecanism de supraviețuire, deoarece îi poate ajuta pe cursanți să facă față stresului și anxietății inerente în procesul de învățare a unei limbi străine (Banas et al. 2011, 117-118). Pentru ca folosirea umorului să aibă însă efectul scontat și să faciliteze memorarea și învățarea, este important ca acesta să fie relevant pentru aspectul vizat în predare și adecvat pentru folosirea în clasă (Banas et al. 2011, 130-132).

În articolul de față, ne ocupăm de o formă relativ recentă de umor – memele, care pot constitui un tip de material util profesorilor care predau limba română ca limbă străină. Pentru început, vom aborda pe scurt conceptul de *memă*, referindu-ne și la avantajele utilizării acestora la ora de limba română ca limbă străină, iar apoi vom propune câteva idei de activități didactice care se pot crea folosind meme. În final, vom discuta și câteva posibile limitări ale utilizării memelor în predare.

2. Memele – definiție și utilizări în predare

Conform definiției date de Marta Dynel, memele se referă la

„orice artefact (film, parodie, zvon, imagine, cântec etc.) care apare pe internet și produce nenumărate derivate prin imitare, remixare și difuzare rapidă de către nenumărați participanți la comunicarea mediatizată tehnologic. Memele de pe internet acoperă diverse formate, de exemplu videoclipuri, fișiere GIF, fotografiile și desene, însoțite sau nu de text” (Dynel, 2016, 662, trad. n.).

Așadar, nu orice glumă sau imagine de pe internet constituie o memă; este esențial ca respectivul material digital să fie preluat, reprodus și reinterpretat creativ, redistribuit și răspândit, păstrând, în același timp, elementele esențiale ale formei originale. Datorită simplității lor și posibilităților aproape nelimitate de adaptare creativă, probabil cele mai răspândite tipuri de meme sunt imaginile macro, care constau dintr-o imagine peste care se adaugă un text scurt, de obicei plasat în partea superioară și, uneori, și în partea inferioară a imaginii. În acest articol, ne vom concentra asupra acestui tip de meme și asupra beneficiilor pe care le pot aduce în predarea limbii române ca limbă străină.

Prin caracterul lor succint, memele se aseamănă cu inscripțiile întâlnite în peisajul lingvistic, un alt tip de mostră autentică de limbă ce se poate folosi la orele de limba română ca limbă străină (Huțanu, Radu-Pop 2018). În ambele situații, e vorba de input autentic, contextualizat și, mai ales în cazul memelor, multimodal – memele sunt un hibrid imagine-text, care se poate preta la o analiză stratificată, însă înțelesul global al memei rezultă doar din combinarea semnificației textului cu cea a imaginii (v. Yus 2019, 107).

Cu toate acestea, memele au anumite avantaje față de inscripțiile din peisajul lingvistic, iar un prim avantaj decurge din înțelegerea publicului căruia ne adresăm. Cu un termen deja foarte răspândit, studenții noștri sunt „nativi digitali”, născuți și crescuți

în era internetului, permanent conectați la internet, la curent cu ultimele trenduri, așadar folosind tehnologia, inclusiv meme, le vorbim „pe limba lor”. Mai mult, datorită caracterului lor replicabil și redistribuirii masive, unele dintre meme sunt cunoscute de studenți, indiferent de cultura din care provin; studenții pot astfel interpreta destul de corect conținutul meme bazându-se pe contextul general cunoscut și pe cunoștințele lor anterioare, ceea ce ajută apoi la procesarea mai rapidă a informației lingvistice din meme cu text în limba română¹.

Pe de altă parte, cercetările privind folosirea memelor în predare au arătat că avantajele de natură cognitiv-lingvistică nu pot fi ignorate. În predarea și învățarea unei limbi străine, meme facilitează achiziționarea elementelor de vocabular, influențând pozitiv capacitatea de rememorare a cuvintelor (Kayali, Altuntaş 2021), și contribuie la învățarea unor structuri gramaticale (v. experimentul descris de Kalyuzhna et al. 2023, referitor la achiziționarea verbelor modale în engleză). Memele pot fi folosite cu succes și pentru a explica anumite concepte din lingvistică, semantică și pragmatică (Kristianti 2021) sau pot fi integrate în cursurile de literatură sau de etică, făcând operele literare mai accesibile studenților și creând o punte de legătură între experiențele acestora și canonul tradițional (Rogobete 2024).

În secțiunea următoare, vom propune o serie de activități care se pot crea folosind meme², adaptate la diverse niveluri de competență conform Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi, menite să dezvolte atât competența lingvistică a studenților, cât și pe cea pragmatică și interculturală.

3. Activități și aplicații didactice

3.1. Noțiuni de cultură și civilizație românească

Memele pot fi integrate cu succes la cursurile de cultură și civilizație românească de la Programul pregătit de limbă română pentru cetățenii străini, de la cursurile de vară sau de la universitățile din străinătate, în care se abordează, printre altele, și specificul limbii române între limbile romanice. În acest scop, pornind de la mema din Imaginea 1 se poate discuta despre motivele pentru care limba română e adesea considerată copilul rebel din familia limbilor romanice, iar apoi se poate continua cu mema din Imaginea 2, care aduce informații suplimentare, completând și nuanțând această perspectivă. Pe lângă interpretarea generală a mesajului, cele două meme permit și o analiză pe niveluri. Astfel, pe baza celor două imagini se pot introduce sau repeta și unele elemente de vocabular în limba română – glotonime, termeni pentru grade de rudenie, nume de animale etc. sau, la nivelurile mai avansate, în funcție și de profilul și experiența anterioară a studenților, se poate realiza și o scurtă analiză semiotică a imaginilor (personaje, poziționare în imagine etc.).

¹ Pentru o analiză a strategiilor inferențiale folosite pentru interpretarea memelor, vezi Yus 2019, 108-110.

² Memele pe care le vom prezenta în continuare au fost selectate de pe diverse pagini și grupuri publice de Facebook („Ana are meme”, „Istoria României în meme” etc.), de pe Instagram și Reddit. De asemenea, există și un corpus de meme în limba română, disponibil online, descris în Păiș et al. (2024).

Imaginea 1.

Imaginea 2.

3.2. Elemente de vocabular

În contextul predării unor câmpuri semantice, memele pot funcționa ca input suplimentar, moment de respiro și pretext de conversație. De exemplu, mema din Imaginea 3 poate facilita introducerea sau recapitularea vocabularului legat de legume, fructe, alimente (pornind de la întrebarea „Ce mănânci și ce nu mănânci când ești vegan?”), la nivelurile A1-A2, dar poate deschide și discuții despre cât de greu sau de ușor este să fii vegan în România și în țările din care provin studenții sau poate genera, la un nivel intermediar, discuții despre diferențele dintre părinți și copii în ce privește alimentația.

La nivelul A1, la lecțiile despre casă și locuire, mema din Imaginea 4 poate fi folosită pentru a introduce elemente de vocabular specific (*garsonieră*, *metri pătrați*, obiecte de mobilier) și poate duce la discuții privind prețul chiriilor în România și în țările de proveniență ale studenților. În plus, pornind de la adverbul *fain*, mema poate fi folosită și pentru a remarca particularitățile lingvistice regionale sau pentru a semnala diferențele de registru lingvistic.

Părinții tăi când vii cu
mici vegani la grătarul familial

Imaginea 3.

Când stai în Cluj
într-o garsonieră de 10
mp cu 500 de euro pe lună

Imaginea 4.

3.3. Elemente de gramatică

Ca material autentic de limbă, memele pot fi folosite și pentru evidențierea diferitelor structuri gramaticale. De exemplu, la nivelul A1-A2, mema din Imaginea 5 poate servi pentru predarea formei de persoana a III-a a modului conjunctiv, studenții putând remarca cu ușurință tiparul de construcție a conjunctivului. De asemenea, la nivelul B1, memele din Imaginele 6 și 7 pot fi utilizate pentru predarea imperfectului, ilustrând două dintre valorile contextuale tipice acestui timp verbal. Mema din imaginea 6 exemplifică utilizarea imperfectului pentru exprimarea vârstei (*când eram mic/copil, când aveam 7 ani*), în timp ce mema din Imaginea 7 poate introduce sau clarifica imperfectul iterativ, care indică o acțiune repetată din trecut, dar care nu mai are loc în prezent (pentru alte strategii și activități pentru predarea imperfectului, v. Huțanu 2016). După identificarea și înțelegerea structurii din meme, studenții pot crea

ei înșiși enunțuri noi care să se potrivească cu imaginile, bazându-se pe experiențele lor personale („Eu după ce.../Eu înainte să...”, „Vecinii/prietenii/colegii mei...”).

Imaginea 5.

Imaginea 6.

Imaginea 7.

3.4. Dezvoltarea competențelor pragmatice și interculturale

Memele însă nu sunt doar resurse lingvistice, ci pot fi folosite cu succes și pentru dezvoltarea competențelor pragmatice și interculturale. În *CEFR Companion Volume* (2020), reacția la umor este menționată doar în descriptorii de la nivelul C1, în scala privind adecvarea sociolingvistică („Poate înțelege umorul, ironia și referințele culturale implicite și poate surprinde nuanțele de sens”, *CEFR Companion Volume* 2020, 137, trad. n.). Cu toate acestea, e evident că umorul și chiar ironia pot fi percepute și înțelese mult mai devreme. Utilizarea memelor în clasă, chiar și cu studenți de nivel începător sau intermediar, facilitează expunerea acestora la structuri colocviale autentice sau la convenții de comunicare specifice românei, contribuind astfel la dezvoltarea competențelor pragmatice și interculturale.

De exemplu, în numeroase meme anumite formule fixe, expresii idiomatice sau enunțuri specifice vorbirii cotidiene sunt recontextualizate în mod ironic, valorificându-se diferențele între sensul literal și sensul figurat sau între sensurile cuvintelor omonime, ceea ce îi poate ajuta pe cursanți să decodeze intenția comunicativă dincolo de nivelul lexical (v. și Bărdășan, Dincă, Radu-Pop 2018). Meme precum „Cătălin, ai legătura!” (Imaginea 8) sau „Spargem o bancă?” (Imaginea 9) ilustrează acest mecanism, umorul fiind rezultatul unei (re)interpretări literale a unor structuri sau cuvinte folosite de obicei cu sens figurat.

Imaginea 8.

Imaginea 9.

Tot în această categorie – de ilustrare a potențialului pe care îl au memele de a permite observarea mecanismelor pragmatice ale limbii române în contexte autentice – poate fi inclusă și mema din Imaginea 10, în care formula uzuală de adresare „Nu vă supărați...” precedă o întrebare interpretată literal, de unde și ironia întrebării: „... vreți să vorbiți cu ele?”. Așa cum am menționat, memele constituie un material didactic relevant și divers, cu multiple direcții de discuție și analiză, afirmație valabilă și în cazul mamei în discuție (Imaginea 10), care ar putea fi utilizată și ca pretext pentru o recapitulare a formulilor de adresare în limba română și, implicit, a valorii lor pragmatice în interacțiunile cotidiene.

Imaginea 10.

Și în ceea ce privește dimensiunea interculturală memele constituie un material didactic important, deoarece oferă contexte autentice de învățare interculturală, înțelegerea și interpretarea memelor presupunând cunoașterea anumitor norme sociale, a unor situații și referințe culturale specifice spațiului românesc. Deși cursanții străini nu sunt familiarizați cu cele mai multe dintre aceste repere, folosirea memelor la clasă oferă tocmai ocazia de a le introduce, de a le explica și analiza într-o manieră structurată și ghidată. În plus, pentru străinii care învață limba română în România, aceste materiale constituie o bună ocazie de face conexiuni și de a-și explica situații deja întâlnite sau de a se pregăti pentru unele viitoare.

Astfel, meme precum cele din imaginile 11 și 12 pot fi folosite ca punct de plecare pentru discuții privind diverse aspecte și practici caracteristice societății românești, de la modul în care sunt realizate lucrările publice până la referințe la personaje bine-cunoscute în spațiul cultural românesc.

Imaginea 11.

Imaginea 12.

Exemplele ar putea continua, însă ceea ce este de reținut este faptul că memele constituie resurse care pot fi valorificate cu succes la cursurile de limba română ca limbă străină și pentru elaborarea unor activități didactice orientate spre dezvoltarea competenței pragmatice și stimularea reflecției interculturale. Astfel, se pot purta

discuții despre „mituri” românești și stereotipuri (pentru familiarizarea cu referințe culturale întâlnite frecvent), se poate compara reacția unui vorbitor nativ cu cea a unui cursant străin la aceeași memă (pentru ilustrarea diferențelor de interpretare determinate cultural) sau se pot face analize privind „umorul local” versus „umorul global” (pentru înțelegerea felului în care specificul cultural influențează producerea și receptarea umorului).

4. Din consumatori în creatori: activități de producere de meme

Dacă un prim pas în ceea ce privește utilizarea memelor ca material didactic la cursurile de limba română ca limbă străină îl constituie analiza și interpretarea conținutului acestora (din punct de vedere gramatical, pragmatic, cultural), următorul pas firesc este crearea propriu-zisă a unor astfel de materiale de către cursanți. Dincolo de dimensiunea creativă, aceste activități constituie o modalitate eficientă de consolidare a vocabularului și a structurilor lingvistice în limba-țintă (vezi, în acest sens, Karadeniz, Altuntaş 2021). Există numeroase platforme online care pun la dispoziția utilizatorilor diverse șabloane vizuale (de ex., <https://imgflip.com/memegenerator>, <https://www.iloveimg.com/meme-generator> etc.), astfel încât cursanții se pot ocupa cu precădere de dimensiunea lingvistică a sarcinii, fără a fi nevoiți să se preocupe de concepția grafică sau de aspectele de natură tehnică.

Imaginea 13.

Ulterior, aceste meme pot fi postate pe Instagram (pe o pagină a grupei, pe una personală etc.), cursanții având astfel ocazia de a primi feedback – în cea mai mare parte pozitiv – pentru producțiile lor. Reacțiile favorabile se datorează în principal faptului că utilizarea limbii române în mediul online de către vorbitori non-nativi este percepută, de cele mai multe ori, de către români ca un semn de „îmbrățișare și promovare a culturii române” (v. Radu, Cotoc 2024, 29, trad. n.), aspectele de ordin gramatical fiind trecute cu vederea într-un astfel de context.

5. Utilizarea memelor în predare: provocări și limite

Eficiența utilizării memelor în cadrul cursurilor de limbă română ca limbă străină depinde în mare măsură de abilitatea profesorului de a selecta și adapta materialele la nivelul lingvistic și la profilul cultural al cursanților. În anumite situații, studenții nu

dispun de suficiente informații despre contextul cultural sau social prezentat în memă, iar explicarea acestuia poate consuma prea mult timp, fără a garanta, în ciuda explicațiilor, înțelegerea deplină a mesajului.

Un alt aspect important îl constituie dinamica materialelor din mediul online: temele și referințele memelor se schimbă frecvent, ceea ce le poate face irelevante într-un interval scurt de timp (vezi, de exemplu, mema din Imaginea 7, al cărei conținut este probabil deja desuet). Prin urmare, folosirea lor ca material didactic necesită o actualizare constantă sau selectarea unor meme cu un conținut cu valabilitate mai generală.

De asemenea, trebuie avute în vedere sensibilitățile culturale ale studenților, întrucât aceste materiale se bazează deseori pe ironie, stereotipuri sau jocuri de cuvinte care pot fi interpretate diferit în funcție de originea culturală a cursanților.

Concluzionând, potențialul didactic pe care îl au memele în ceea ce privește predarea limbii române ca limbă străină este semnificativ, acestea constituind – utilizate adecvat – un material multimodal autentic și contextualizat, relevant pentru generațiile actuale de studenți, care stimulează creativitatea, dovedindu-și utilitatea în special în ceea ce privește introducerea sau consolidarea unor aspecte de limbă (vocabular sau structuri gramaticale), precum și în dezvoltarea competențelor pragmatice și interculturale.

Referințe bibliografice

- Banas, John A., Dunbar, Norah, Rodriguez, Dariela, Liu, Shr-Jie. 2011. *A Review of Humor in Educational Settings: Four Decades of Research*, in „Communication Education”, Vol. 60, No. 1, p. 115-144.
- Bărdășan, Gabriel, Dincă, Irina, Radu-Pop, Ana-Maria. 2018. *Jocul de cuvinte: (de)construirea limbajului în predarea RLS*, în Florentina Sâmișăian, Mădălina Spătaru-Prălea, *Limba și literatura română – perspective didactice*. Actele celui de-al 16-lea și al 17-lea Colocviu internațional al Departamentului de lingvistică (București 25-26 noiembrie 2016 și 24-25 noiembrie 2017), București: Editura Universității din București.
- CEFR Companion Volume – Council of Europe. 2020. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*, Strasbourg: Council of Europe Publishing, disponibil la www.coe.int/lang-cefr.
- Dynel, Marta. 2016. *“I Has Seen Image Macros!” Advice Animal Memes as Visual-Verbal Jokes*, in „International Journal of Communication”, 10, p. 660-688.
- Garner, R. L. 2006. *Humor in Pedagogy: How Ha-Ha Can Lead to Aha!*, in „College Teaching”, Vol. 54, No. 1, p. 177-180.
- Huțanu, Monica. 2016. *Strategii de predare a imperfectului românesc la ora de limba română ca limbă străină*, în „Analele Universității din Timișoara. Seria Științe Filologice”, LIV, p. 69-75.
- Huțanu, Monica, Radu-Pop, Ana-Maria. 2018. *Peisajul lingvistic urban și dezvoltarea competenței comunicative în limba română ca limba a doua*, in Elena Platon, Lavinia-Iunia Vasii, Antonela Arieșan (eds.), *Actele conferinței internaționale „Discurs polifonic în româna ca limbă străină (RLS)”*, Cluj-Napoca, 20-21 octombrie 2017, Casa Cărții de Știință, p. 112-119.
- Kalyuzhna, Alevtyna, Lavrinenko, Iryna, Radchenko, Olena. 2023. *Presenting grammar through Internet memes in teaching English for specific purposes*, in „Cognition, communication, discourse”, Vol. 26, p. 68-82.
- Kayali, Nurda Karadeniz, Altuntaş, Aslı. 2021. *Using Memes in the Language Classroom*, in „Shanlax International Journal of Education”, vol. 9, no. 3, p. 155-160.

- Kristianti, Yuliana. 2021. *Teaching Through Memes to Help Audience Understand The Concept (A Pragmatic-Semiotic Study)*, in *Proceeding of 2nd International Conference on the Teaching of English and Literature*, p. 363-379.
- Păiș, Vasile, Niță, Sara, Jerpelea, Alexandru-Iulius, Pană, Luca, Curea, Eric. 2024. *RoMemes: A multimodal meme corpus for the Romanian language*, disponibil online la arXiv:2410.15497.
- Radu, Anamaria, Cotoc, Alexandra. 2024. *Branding with Language: Romanian as a Foreign Language on Instagram*, in „Helsinki Romanian Studies Journal”, no. 1, p. 27-41.
- Rogobete, Roxana. 2024. *Exploring the Intersection of Memes, Literature, and Ethics in Teaching. A Case-Study*, in *The Future of Education: International Conference Proceedings*.
- Yus, Francisco. 2019. *Multimodality in Memes: A Cyberpragmatic Approach*, in Patricia Bou-Franch, Pilar Garcés-Conejos Blitvich (eds.), *Analyzing Digital Discourse. New Insights and Future Directions*, Palgrave Macmillan, p. 105-131.